

Research Paper

**Environmental design of the Lahijan Contemporary Painting Educational
and Research Center with an emphasis on public presence**

Shahroz Farshad^{*2}

1. Master of Architecture, Department of Architecture, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran. Member of the Gilan Engineering System Organization

ARTICLE INFO

Abstract

PP: 638-658

Use your device to scan and
read the article online

Keywords: Presence,
Social Interactions, Place
Attachment, Sense of
Vitality, Lahijan

New architectural experiences show that the design of educational spaces requires special attention to physical factors that can enhance users' social interactions and ultimately improve the quality of education. Therefore, in this applied study, which was conducted by interviewing experts and using an inductive and exploratory method based on grounded theory, with the aim of achieving the components that affect attendance and applying them in the design of the Lahijan Contemporary Painting Educational and Research Center in order to improve educational quality, in addition to identifying key components, a suitable grounding has been made to provide the necessary instructions for the architectural design process with an attendance approach. The results of the studies showed that the components of memorable feeling, satisfaction, dependence, right to choose and interact, physical structure and security have the greatest impact on the attendance of individuals in this complex. The final results of this study emphasize that the architectural design of the Painting Educational and Research Center with an attendance approach will have a significant impact on the identity, social and cultural issues of Lahijan.

Citation: Farshad, S. (2024). **Environmental design of the Lahijan Contemporary Painting Educational and Research Center with an emphasis on public presence.** *Geography (Regional Planning)*, 14(57), 638-658.

DOI: 10.22034/jgeoq.2025.488102.4169

^{*} **Corresponding author:** Shahroz Farshad, **Email:** tarahii.modern@gmail.com

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Today, the importance of "presence" in contemporary urban environments is increasingly recognized as a fundamental element in enhancing social interactions and maintaining urban identity. As cities evolve, the challenges of creating spaces that are aligned with collective memory and social bonds have become crucial. Urban identity is shaped by architecture and urban planning, which play a vital role in preserving cultural heritage and promoting social cohesion. Therefore, setting criteria for interaction, and especially "public presence," and designing "painting-centric spaces," can significantly enhance the efficiency and visual appeal of contemporary educational and research centers, which are widely welcomed by focusing on painting. Therefore, the integration of art in architectural design, considering its influential components, not only enriches the visual environment, but also strengthens and improves social interactions and community participation. Therefore, pursuing a participatory approach that emphasizes the synergy between architecture and painting and that takes into account the physical characteristics of public spaces, such as accessibility and design, to create dynamic and meaningful urban spaces to facilitate social communication and improve the overall quality of urban life will be necessary, which will improve the weight and importance of urban planning that prioritizes presence and interaction in a measured manner. Therefore, this study attempts to answer the basic question: What are the physical spatial components that are effective in strengthening the presence of the people of Lahijan in the design of the Contemporary Painting Educational Research Center?

Methodology

The research is an applied research whose aim is to design a contemporary painting research and education center with the participation and presence of the people in the city of Lahijan. Its research method is inductive and exploratory based on the grounded theory method. Data collection is through interviews and content analysis and meanings of the interview text, as well as theory sampling

through review studies of theorists in the field of the desired research and review of the results of articles and research conducted related to the subject of this research. Data analysis in the present qualitative and exploratory research begins immediately after the start of data collection, during which, using the objective and content table, independent and dependent variables related to the desired subject are obtained. The method of analyzing information related to the field method will be related to data related to painting education and research and presence, which will be continuously collected and analyzed. Information analysis is in the form of a cycle that will be repeated and coded one after another.

Results and Discussion

The findings of this study show that promoting presence, a sense of belonging, and vitality in artistic educational and research spaces, especially in the Lahijan Contemporary Painting Center, requires purposeful and multidimensional design that covers both physical aspects such as readability, human scale, safety, and accessibility, and also strengthens psychological and social dimensions such as attachment to place, memorability, social interactions, selectability, and participation. Qualitative analysis of interviews with architectural experts showed that native elements, intelligent use of nature, form, and color, and attention to users' needs in design play a significant role in increasing the quality of space and the permanence of people's presence. On the other hand, the project design, taking into account climatic conditions, location, and natural landscapes, has created a multipurpose and participatory space that has created a platform for educational, cultural, and social activities, facilitating interaction, vitality, and the formation of a collective identity in the city.

Conclusion

What is being investigated as a problem and problem of current educational spaces is the lack of attention to physical components that are effective in increasing presence in the design of educational spaces in order to promote social interactions of users, as a result, an important part of education in both

the social and scientific dimensions is lost due to these neglects. The purpose of this research is to identify the effective components of the sustainable presence of the people of Lahijan in an art and painting education center. The results of this research show that the design of educational and research spaces can lead to the promotion of social interactions and increase the presence of users when special attention is paid to effective physical and semantic components, including cultural identity, individual and social identity, and feelings such as satisfaction, dependence, memorability, the right to choose, security, and interaction. The findings indicate that these factors play a key role in attracting

audiences and forming a sustainable connection between users and the educational space. In this regard, the design of the Painting Educational and Research Center in Lahijan, by utilizing diverse spaces such as classrooms, an amphitheater, an exhibition, a cafe, and a library, has been able to provide a suitable platform for strengthening social and cultural interactions. Therefore, it can be concluded that the approach of presence in architectural design can not only improve the quality of performance of educational spaces, but also make an important contribution to the revival of collective identity and increasing the sense of belonging among citizens.

References

1. Akhavat, M. R. (2003). Flexibility, diversity, and dynamism in university space. *Memar Journal*, No. 21.
2. Pakzad, J. (2009). The course of thoughts in urban planning 3. Tehran: Shahidi Publications.
3. Sarvar, H., Salahi Sarikhan Biglou, V., & Mobaraki, O. (2017). Analyzing the role of commercial land uses in vitality and creation of new urban spaces, case study: Laleh Park Commercial Complex, Tabriz. *Biannual Scientific-Research Journal of Urban Ecology Studies*, 8(1), 29-42.
4. Habibi, D., Habibi, D., Kasalaei, A., Gorjipour, F., & Tavakoli, M. (2018). Explaining the sense of place and identity in urban spaces with an emphasis on traditional bazaars. *Architecture Studies*, 1(3).
5. Hamzelou, S., & Khomeh, M. (2013). Reflections on the influencing components of sense of place and sense of belonging in urban spaces. *The First National Conference on Architecture and Urban Planning*, Islamic Azad University of Qazvin.
6. Safahan, A., & Bagheri, H. (2018). Strategies for enhancing vitality in deteriorated urban neighborhoods, case study: Central texture of Khansar city. *National Conference on Urban Planning, Architecture, Civil Engineering and Environment*.
7. Sedaqati, A., & Farsi, J. (2016). Spectrometry of vitality in urban textures and neighborhoods by integrating approaches of sustainable development, smart growth, and new urbanism using ELECTRE model (Case study: Neighborhoods of Marvdasht city). *Geography and Development*, 14(44), 229-254.
8. Sooti Khiabani, Z., & Satarzadeh, D. (2015). Explaining the factors affecting the enhancement of social interactions in urban public spaces. *Third International Conference on Applied Research in Civil Engineering, Architecture, and Urban Management*.
9. Ghanbarian, A., & Jafari, M. (2014). Investigating the factors affecting the enhancement of social interactions among residents of residential neighborhoods (Case study: Darakeh neighborhood - Tehran). *Iranian Architecture and Urbanism*, No. 7, pp. 57-64.
10. Kashani Jou, K. (2010). Recognizing theoretical approaches to urban public spaces. *Identity of the City*, 4(6), 95-106.
11. Lynch, K. (2002). *The Image of the City*. (Trans. Seyed Hossein Bahraini). Tehran: University of Tehran Press.
12. Abouhassan, M. (2019). *Historical Places and Identity of the Cities: Khuzam Palace Museum, Jeddah*. Resource dings.

- <https://doi.org/10.21625/resourceedings.v2i2.684>
13. Aydin, D. (2022). Palimpsest as place: Konya Alâeddin Hill urban and architectural memory. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)*. <https://doi.org/10.26450/jshsr.3099>
 14. Badri, B., & Chiranthan, C. (2023). Bibliometric Analysis of Publications Related to Sociopetal and Sociofugal Spaces. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)*. <https://doi.org/10.56261/jars.v21.257992>
 15. Bigdeli, V., Rad, A., & Ngah, I. (2013). The Role of Public Spaces in Promoting Social Interactions. <https://www.semanticscholar.org/paper/599c336beca863af21342fe84c1465fc0da684eb>
 16. Cherkes, B., Idak, Y., & Rakochyi, Y. (2024). Architectural and urban planning context of the physical dimension of urban identity. *Architectural Studies*. <https://doi.org/10.56318/as/2.2024.86>
 17. Danilović, A. (2024). City and a painting: The importance and role of painting in public space. *Kultura*. <https://doi.org/10.5937/kultura2485063d>
 18. Giuliani, V. (1991). Towards an analysis of mental representation of attachment to the home. *Journal of Architectural and Planning Research*, 8, 133-246.
 19. Hmood, K. (2019). Introductory Chapter: Heritage Conservation - Rehabilitation of Architectural and Urban Heritage. *Urban and Architectural Heritage Conservation within Sustainability*. <https://doi.org/10.5772/INTECHOPE.N.86670>
 20. Li, J., & Pang, C. (2022). Sustaining Urban Public Spaces through Everyday Aesthetic Cosmopolitanism: The Case of the Art Center Recycler. *Cosmopolitan Civil Societies: An Interdisciplinary Journal*. <https://doi.org/10.5130/ccs.v14.i2.8188>
 21. Lukito, Y., & Zahra, R. (2019). Public art in Taman Suropati as a medium in creating attractive and lively public space. *MATEC Web of Conferences*. <https://doi.org/10.1051/MATECCO/NF/201928003004>
 22. Makhmudovich, A. A. (2024). Harmony of architecture and monumental painting in the art of Uzbekistan. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*. <https://doi.org/10.37547/tajssei/volume06issue05-09>
 23. Mitrović, T., & Vračarić, M. (2023). The impact of public events on the use of space: Analysis of the manifestations in Liberty Square in Novi Sad. *Archives for Technical Sciences*. <https://doi.org/10.59456/afts.2023.1529.075m>
 24. Marcus, C. C., & Sarkissian, W. (1986). *Housing as if People Mattered: Site Design Guidelines for Medium-Density Family Housing*. University of California, Berkeley.
 25. Rad, V. B., & Ngah, I. (2013). Public Spaces and Effective Factors on Social Interactions. <https://www.semanticscholar.org/paper/e3c46e7c7b9b5b41cbdc5d8e16f35c360b2b88f3>
 26. Sulyk, T. (2023). Social Contact as a Component of Public City Space. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Architecture Series*. <https://doi.org/10.23939/sa2023.01.185>
 27. Tam, A. N. T. (2024). From Spaces to Societies: Exploring the Impact of Public Interior Design on Urban Social Interactions. *E3S Web of Conferences*. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453503008>
 28. Zamiatnin, F., & Gajdos, J. (2024). Sociopetal space in the context of the demands of the Athens Charter. *Housing Environment*. <https://doi.org/10.2478/he-2024-0011>

29. Zhovkva, O. (2023). Features of art synthesis in architecture and design. Current Problems of Architecture and Urban Planning.

<https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.65.59-70>

انجمن ژئوپلیتیک ایران

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)

دوره ۱۴، شماره ۵۷، زمستان ۱۴۰۳

شاپا چاپی: ۶۴۶۲-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲-۲۷۸۳

Journal Homepage: <https://www.jgeoqeshm.ir/>

مقاله پژوهشی

طراحی محیطی مرکز آموزشی و پژوهشی نقاشی معاصر لاهیجان با تاکید بر حضور مردم

شهرروز فرشاد*: کارشناسی ارشد، گروه معماری، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران / عضو سازمان نظام مهندسی گیلان

چکیده	اطلاعات مقاله
تجارب جدید معماری نشان می دهد که طراحی فضاهای آموزشی نیازمند توجه ویژه به عوامل کالبدی است که می تواند تعاملات اجتماعی کاربران را ارتقا داده و در نهایت، کیفیت آموزش را بهبود بخشند. از اینرو در این مطالعه کاربردی که با مصاحبه با متخصصان و استفاده از روش استقرایی و اکتشافی مبتنی بر گراند تئوری، با هدف دستیابی به مؤلفه های مؤثر بر حضورپذیری و به کارگیری آنها در طراحی مرکز آموزشی پژوهشی نقاشی معاصر لاهیجان به منظور ارتقای کیفیت آموزشی اجرا شده است، ضمن شناسایی مؤلفه های کلیدی، زمینه سازی مناسبی جهت فراهم آوردن دستورالعمل های لازم جهت فرآیند طراحی معماری با رویکرد حضورپذیری انجام گرفته است. نتایج حاصل از بررسیها نشان داد که مؤلفه های احساس خاطره انگیزی، رضایتمندی، وابستگی، حق انتخاب و تعامل، ساختار کالبدی و امنیت، بیشترین تأثیر را بر حضورپذیری افراد در این مجموعه دارند. نتایج نهایی این پژوهش تأکید دارد که طراحی معماری مرکز آموزشی و پژوهشی نقاشی با رویکرد حضورپذیری، تأثیر بسزایی در موضوعات هویتی، اجتماعی و فرهنگی شهر لاهیجان خواهد داشت.	شماره صفحات: ۶۳۸-۶۵۸ از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید واژه های کلیدی: حضورپذیری، تعاملات اجتماعی، تعلق به مکان، حس سرزندگی، لاهیجان.

استناد: فرشاد، شهرروز. (۱۴۰۳). طراحی محیطی مرکز آموزشی و پژوهشی نقاشی معاصر لاهیجان با تاکید بر حضور مردم.

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، ۱۴(۵۷)، ۶۳۸-۶۵۸

DOI: 10.22034/jgeoq.2025.488102.4169

* نویسنده مسئول: شهرروز فرشاد. ایمیل: tarahii.modern@gmail.com

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

امروزه اهمیت "حضور" در محیط‌های شهری معاصر به طور فزاینده‌ای به عنوان عنصری اساسی در تقویت تعاملات اجتماعی و حفظ هویت شهری شناخته می‌شود. با تحول شهرها، چالش‌های ایجاد فضاهایی که با حافظه جمعی و پیوندهای اجتماعی هم‌راستا باشند، اهمیتی حیاتی یافته است. هویت شهری توسط معماری و برنامه‌ریزی شهری شکل می‌گیرد، که نقشی حیاتی در حفظ میراث فرهنگی و ارتقای انسجام اجتماعی ایفا می‌کنند (چرکس و همکاران^۱، ۲۰۲۴؛ حمود^۲، ۲۰۱۹).

برنامه‌ریزی شهری مدرن اغلب معیارهای کمی را بر جنبه‌های کیفی اولویت می‌بخشد، که منجر به ایجاد محیط‌هایی می‌گردد که فاقد ارتباطات عاطفی و حسی با فضاهای خود هستند. این غفلت می‌تواند به شکل‌گیری مناطق شهری گسسته و تهی از هویت منجر شود (ابوحسن^۳، ۲۰۱۹). برای مقابله با این وضعیت، ادغام عناصر تاریخی و معاصر در طراحی شهری، به منظور تقویت حس تعلق و ارتقای کیفیت کلی زندگی برای ساکنان، ضروری است (آیدین^۴، ۲۰۲۲). شهرهای امروزی، در رویکردی کمی‌گرایانه، بیش از آنکه معطوف به ارتقای کیفیت هویتی و تعاملات اجتماعی باشند، از پیوستگی عاطفی و حسی با مکان غافل مانده و آن را به بوته فراموشی سپرده‌اند. بدین ترتیب، پرداختن به بحران تعامل و ارتباطات انسانی در محیط‌های شهری برای توسعه پایدار شهری امری حیاتی شمرده می‌شود که در طراحی‌های امروزی بایستی بدان توجه نمود.

رویکرد "حضور پذیری" نقشی حیاتی در تقویت تعاملات اجتماعی در محیط‌های شهری، به ویژه در فضاهای عمومی، ایفا می‌کند. طراحی و کارکرد این فضاها به طور چشمگیری بر رفتارها و تعاملات ساکنان شهر تأثیر می‌گذارد. برای نمونه، فضاهای عمومی شهری که میزبان رویدادها هستند، می‌توانند تعاملات اجتماعی را غنی‌تر ساخته و مشارکت اجتماعی را ارتقا بخشند (میتروویچ، وارگاریچ^۵، ۲۰۲۳). افزون بر این، ادغام عناصر هنری و فرهنگی در طراحی شهری، مانند مراکز آموزشی و پژوهشی، می‌تواند تعاملات اجتماعی را ترویج کرده و به رشد معنوی شهرها کمک کند (لوکیتو، زهرا^۶؛ ۲۰۱۹). شواهد تاریخی نشان می‌دهند که هنر، از جمله نقاشی، از دوران باستان به عنوان ابزاری برای ارتباط و پیوند اجتماعی عمل کرده و بر نقش پایدار آن در تعاملات انسانی تأکید دارد (لی^۷، پانگ^۸؛ ۲۰۲۲). علیرغم این سابقه تاریخی، ارتباط میان معماری و هنر نقاشی اغلب نادیده گرفته می‌شود، چنانکه غیبت بحث نقاشی در بررسی تزئینات معماری گواه این امر است، حال آنکه نقاشی‌ها و انتخاب فضاهای مناسبی همچون نمایشگاه‌ها و مراکز آموزشی مناسب، بر دریافت بهتر یک اثر هنری تأثیر می‌گذارد. مطالعات نشان داده‌اند که رابطه متقابل اثر هنری و فضای معماری اطراف آن بر معنا و زیبایی‌شناسی آثار هنری و همچنین ادراک معماری تأثیر بسیار مثبتی دارند این خلأ، ضرورت پژوهشی علمی‌تر در خصوص چگونگی تعامل این دو رشته، به ویژه در بستر فضاهای عمومی، را آشکار می‌سازد (مخمودویچ^۹، ۲۰۲۴؛ استفانسکا^۹، ۲۰۲۱).

¹ Cherkes et al., 2024

² Hmood., 2019

³ Abouhassan., 2019

⁴ Aydin., 2022

⁵ Mitrović, Vračarić., 2023

⁶ Lukito, Zahra., 2019

⁷ Li, Pang., 2022

⁸ Makhmudovich., 2024

⁹ Stefańska., 2022

از اینرو تعیین معیارهایی برای تعامل و خصوصا "حضور عمومی" و طراحی "فضاهای نقاشی محور" می‌تواند به طور چشمگیری کارایی و جذابیت بصری مراکز آموزشی و پژوهشی معاصر را استقبال فراوانی از آنها می‌شود را با تمرکز بر نقاشی را ارتقا بخشد. از اینرو ادغام هنر در طراحی معماری با توجه به مولفه های تاثیرگذار آن، نه تنها محیط بصری را غنی تر می‌سازد، بلکه تعاملات اجتماعی و مشارکت جامعه را نیز تقویت و بهبود می بخشد (ژوکوا،^۱ ۲۰۲۳؛ دانیلوویچ،^۲ ۲۰۲۴). بر همین اساس، پیگیری یک رویکرد مشارکتی که بر هم‌افزایی میان معماری و نقاشی تأکید داشته و برای خلق فضاهای شهری پویا و معنادار، ویژگی‌های کالبدی فضاهای عمومی، نظیر: دسترسی‌پذیری و طراحی، برای تسهیل ارتباطات اجتماعی و ارتقای کیفیت کلی زندگی شهری را نیز در نظر میگیرد ضروری خواهد بود که به شکل سنجیده ای، وزن و اهمیت برنامه‌ریزی شهری که حضور و تعامل را در اولویت قرار دهد را بهبود می بخشد. لذا در این مطالعه سعی می‌شود تا به این سوال اساسی پاسخ داده شود که: مولفه های فضایی کالبدی موثر بر تقویت حضورپذیری مردم شهر لاهیجان در طراحی مرکز آموزشی پژوهشی نقاشی معاصر کدامند؟

مروری بر مفاهیم و مبانی نظری:

۱- فضای معماری اجتماع پذیر

بناهای معماری را می‌توان به تناسب افزایش کاهش فرصتهای تعامل اجتماعی، اجتماع پذیر یا اجتماع گریز نامید. فضاهای اجتماعی پذیر یا اجتماع دوست و گردهم آورنده تأمین کننده هماهنگی اجتماعی کاربران می‌باشد و باعث جمع شدن و ایجاد ارتباط در بین مردم می‌شود. فضاهای اجتماع گریز برای تشویق تعامل اجتماعی و مشارکت اجتماعی طراحی می‌شوند و ارتباط بین افراد را تقویت می‌کنند. این فضاها تماس چهره به چهره را تسهیل می‌کنند و فواصل را در محیط‌های اجتماعی کاهش می‌دهند و حس تعلق و هویت جمعی را ارتقا می‌دهند (زامیاتنین، گاجدوس؛^۳ ۲۰۲۴). در مقابل، فضاهای اجتماع گریز تمایل دارند افراد را از هم جدا کنند، تعامل را دلسرد کنند و فردگرایی را ترویج دهند. چنین محیط‌هایی می‌توانند منجر به احساس انزوا و مانع انسجام اجتماعی شوند (بدری، چیرانتانوت^۴ ۲۰۲۳). معمولا در فضاهای عمومی اجتماع پذیر توفیق ملاقات دست می‌دهد این فضا مورد استفاده گروه‌های مختلف است و به طور مستقیم در دسترس استفاده کنندگان می‌باشد و از همین رو مقره‌هایی هستند که به هویت جمعی تعلق دارند. فضاهای اجتماع پذیر که منشاء زندگی روزمره اند فضاهای چندمنظوره هستند که تأمین کننده بسیاری از فعالیت‌ها و مورد استفاده کاربران می‌باشند و هماهنگی اجتماعی کاربران را تأمین می‌کند.

برای ایجاد محیط‌های اجتماع پذیر، معماران و برنامه‌ریزان شهری با اطلاع از تأثیرات طراحی های معماری بر تعاملات اجتماعی شهروندان که بعضا دست کم گرفته می‌شود، برای به حداکثر رساندن فرصت‌ها برای تعامل اجتماعی، از طریق عناصر طراحی متفکرانه که نیازهای عملکردی و روانی-اجتماعی کاربران را برطرف می‌کنند، تمرکز می‌نمایند. این رویکرد می‌تواند مناطق شهری را احیا کند و آنها را فراگیرتر و حامی زندگی اجتماعی کند (تام؛^۵ ۲۰۲۴).

۲- تعاملات اجتماعی

یکی از نیازهای انسان نیاز به برقراری رابطه با دیگران است که زمینه ساز حضور انسان ها در فضا می‌باشد. «تعاملات اجتماعی» برای برآورده کردن نیازهای انسان به تعلق و وابستگی، به ویژه در فضاهای عمومی، ضروری هستند و می‌توان

¹ Zhovkva., 2023

² Danilović., 2024

³ Zamiatnin, Gajdos., 2024

⁴ Badri, Chiranthanut., 2023

⁵ Tam., 2024

آنها را به عنوان روابطی تعریف کرد که بین افراد برقرار می‌شود و منجر به شناخت و پاسخ متقابل می‌شود. این تعریف، برخوردهای بی‌معنی را مستثنی می‌کند و بر اهمیت تعامل معنادار تأکید دارد (بیگدلی و همکاران؛^۱ ۲۰۱۳). دو نوع اصلی از تعاملات اجتماعی در فضاهای عمومی شناخته شده است: تعامل اجتماعی تصادفی و غیررسمی (مثلاً گفتگوها در پارک‌ها و خیابان‌ها) و تعامل اجتماعی سازمان‌یافته (مثلاً گفتگو در کتابخانه‌ها و جشنواره‌ها). تعاملات غیررسمی معمولاً به طور خودجوش در محیط‌های روزمره رخ می‌دهند، در حالی که تعاملات سازمان‌یافته رویدادهای برنامه‌ریزی‌شده‌ای هستند. هردو نوع این تعاملات برای برآورده کردن نیازهای انسان به وابستگی و ارتباط ضروری هستند (صوتی خیابانی، ستارزاده، ۱۳۹۴).

مطالعات نشان داده است که محیط فیزیکی نقش مهمی در تسهیل تعاملات اجتماعی ایفا می‌کند. فضاهای عمومی و خصوصی خوب طراحی‌شده با رویکردی فراگیر، مانند پارک‌ها، میدان‌ها، سالن‌های هنری و... که برای تمامی افراد دارای معلولیت، کودکان، سالمندان و سایر گروه‌های اجتماعی قابل دسترس و راحت باشند، برخوردها و ارتباطات بین افراد را تشویق می‌کنند و انسجام اجتماعی را افزایش می‌دهند (سولیک^۲، ۲۰۲۳). علاوه بر این، پیش‌بینی و ایجاد رویدادهای اجتماعی در این فضاها، تعامل و حس تعلق را بیشتر ارتقا می‌دهد. لذا فضاهای عمومی مؤثر نه تنها از تعاملات اجتماعی پشتیبانی می‌کنند، بلکه به کیفیت کلی زندگی شهری نیز کمک می‌کنند و آنها را برای توسعه جامعه و رفاه فردی حیاتی می‌سازند. البته عوامل مؤثری نیز بر حفظ اجتماع و کیفیت اجتماع‌پذیری در فضاهای عمومی تأثیر دارند که نهایتاً بر تعاملات اجتماعی نیز تأثیرگذار خواهند بود که بایستی مورد شناسایی قرار گیرند (راد، نگاه^۳؛ ۲۰۱۳).

۳- فاکتورهای مؤثر بر تعاملات اجتماعی

افراد بر اساس منافع خود، ارتباطات اجتماعی را شکل داده و بر اساس توقعات، هنجارها و نقش‌های معین خود، به آن می‌پردازند. بنابراین نحوه حضور فرد در مکان به همراه سایرین، عاملی قوی در تصمیم فرد برای ماندن در آن است. در این راستا حتی ممکن است افراد در جستجوی مکان‌هایی که در آن، افرادی با خصوصیات مشابه آنها به لحاظ طبقه، قوم، مذهب، گروه اقتصادی، الگوی زندگی، تحصیلات، درآمد، نحوه تربیت کودکان و نژاد مشابه حضور دارند، بشناسند. اما با آنکه همگن بودن افراد، مشوق ملاقات و افزایش تعامل با مکان‌های فیزیک و اجتماعی و در نتیجه ارتقای دلبستگی به آن مکان است، درعین حال مکان‌های اجتماعی غیر همگن نیز فرصتی است تا افراد باهم بودن و تعاملات اجتماعی غنی و آزاد را تجربه کنند (مارکوس، سارکسیان^۴؛ ۱۹۸۶).

آموس راپاپورت از برجسته‌ترین نظریه‌پردازان علوم رفتاری است که به مسائل شهری توجه نشان داده است. او با طرح موضوع کنش متقابل انسان و محیط به نفعی موقعیت انفعالی انسان در فضای شهری پرداخته و حرکت در محیط را مهمترین عامل شناخت محیط و طرح ذهنی می‌داند. جان لنگ نیز به بررسی نقش علوم رفتاری در طراحی محیط پرداخته است. او در اثر خود تحت عنوان آفرینش نظریه معماری به چگونگی دریافت آدمی از فضا و عوامل محیطی تأثیرگذار به این امر پرداخته و تصورات مردم از محیط را درواقع نوعی طرحواره ذهنی می‌داند که به رفتارها و فعالیت‌های او در عرصه عمومی شهر شکل می‌بخشد (کاشانی جو، ۱۳۸۹).

عوامل تأثیرگذار متعددی در مطالعات انجام یافته معرفی شده است که به طور خلاصه در جدول ۱ ارایه می‌شود.

¹ Bigdeli et al., 2013

² Sulyk., 2023

³ Rad, Ngah., 2013

⁴ Marcus, Sarkissian., 1986

جدول ۱- مولفه های موثر بر تعاملات اجتماعی، منبع: نگارنده

مؤلفه های تعاملات اجتماعی	شاخص ها	منبع
تناسبات، فرم و هندسه	۱- فرصت های کالبدی مناسب جهت نشست، مکث و تامل بیشتر ۲- فضاهای کانونی مثل غذا خوری، رویدادهای اجتماعی و غیره ۳- ورودی های دعوت کننده ۴- طراحی فضا های نیمه باز متناسب با اقلیم منطقه	قنبریان، جعفری، ۱۳۹۳
جنبه های کالبدی و فضایی محیط	۱- دارا بودن ساختار و فرم مناسب و انعطاف پذیر: قابلیت تغییر پذیر بودن فضا برای استفاده های گوناگون ۲- زمانمند بودن: استفاده از فضا در شرایط آب و هوایی مختلف و ساعات گوناگون شبانه روز	سرور و همکاران، ۱۳۹۶ سفاهن و باقری، ۱۳۹۷
امنیت	۱- رویت پذیری ۲- امکان ادراک محیط ۳- خوانایی محیط: وضوح فضایی/تعریف بدنه ها	قنبریان، جعفری، ۱۳۹۳

۴- حس تعلق و مولفه های آن

در واژه شناسی لغت نامه دهخدا تعلق خاطر را علاقه داشتن، عشق چیزی داشتن و میل به کسی داشتن نمی کند و این خلدون تعلق خاطر داشتن را معادل تعصب تعریف میکند. لقی به منظور بهره مندی و تداوم حضور انسان در مکان نقش مهمی ایفا می کند به گونه ای به پیوند فرد با بافت منجر می شود، در اختراع انسان خود را جزئی از بافت می داند بر اساس تجربه های خود از نشانه ها، معانی، عملکردها و شخصیت، نقشی برای بافت در ذهن خود متصور می سازد، این نخ نزد او منحصر به فرد بوده و در نتیجه مکان برای او مهم و قابل احترام می شود (پاکزاد، ۱۳۸۸). از منظر جیولیانی نیز، حالتی از آسایش روانی و رضایت به واسطه نزدیک بودن به یک مکان یا پریشانی ناشی از دوری و جدا شدن از یک مکان حس تعلق خاطر نامیده می شود (جیولیانی، ۱۹۹۱).

با توجه به بررسی های بعمل آمده و براساس مدل معنایی محیطی گوستافسون (۲۰۰۱) حس تعلق در معماری برآیند سه عامل فرد، دیگران و محیط است که در یک فرآیند سه قطبی معنای محیطی حس تعلق را ایجاد می نماید. بر این اساس و با توجه به عناصر مختلف حس تعلق از رویکرد های معرفت شناسی، هستی شناسی و ابعاد مختلف آن، عوامل تشکیل دهنده حس تعلق در طراحی شامل عوامل ادراکی-شناختی فرد، عوامل اجتماعی و عوامل محیطی - کالبدی می شود (جوان فروزنده، مطلبی؛ ۱۳۹۰).

شناخت و ادراک فرد از یک مکان از شروط اولیه برای ایجاد حس تعلق به مکان می باشد، بدین منظور محیط های با خوانایی و تمایز کالبدی برای استفاده کنندگان جزء محیط های مطلوب بوده و ادراک و شناخت بهتری از سوی افراد در آن صورت می گیرد. عوامل کالبدی همچون مشخص نمودن حرایم، حدود مالکیت و همسایگی ها از مهمترین عوامل ادراک مناسب انسانی از محیط می باشد که فرد بر اساس شایستگی ها و انگیزشهای خود به کنکاش و تجربه محیط می پردازد (جوان فروزنده، مطلبی؛ ۱۳۹۰).

بر اساس نظریه مکان - رفتار در روانشناسی محیطی، محیط به دو عامل فعالیت و کالبد دسته بندی می شود. در این ارتباط کالبد به همراه متغیرهای فرم و ساماندهی اجزاء، به عنوان مهمترین عوامل در شکل گیری حس تعلق محیط ارزیابی می شود. عناصر کالبدی از طریق ایجاد تمایز محیطی و ارتباط درون و بیرون در فضاها، به ایجاد حس تعلق می پردازند. شکل، اندازه، رنگ، بافت و مقیاس به عنوان ویژگیهای فرم، هر یک نقش موثری در شکل گیری حس تعلق داشته و نوع ساماندهی و چیدمان اجزاء کالبدی نیز عامل موثر دیگر است. از سویی عناصر کالبدی از طریق همسازی و قابلیت تأمین نیازهای انسان در مکان در ایجاد حس تعلق موثر هستند (همان).

جدول ۲- مولفه های موثر بر حس تعلق، منبع: نگارنده

مولفه های حس تعلق	شاخص ها	منبع
خاطره سازی	۱- خلق رویداد های اجتماعی: طراحی فضاهایی برای نقاشی مثل: میدان نقاشی مفاخر، دیوار نقاشی بانوان و غیره	حبیبی و همکاران، ۱۳۹۷
عوامل ادراکی-شناختی فردی	۱- محیطهای با خوانایی و تمایز کالبدی برای استفاده کنندگان: مشخص نمودن حرایم مالکیت، همسایگی و غیره	حمزه لو و خامه، ۱۳۹۲
هویت مکانی	۱- ایجاد پیوند روانی با محیط: مانند برگزاری مراسمات سنتی، رویداد های محلی، و موسیقی محلی	حبیبی و همکاران، ۱۳۹۷

۵- حس سرزندگی و مولفه های موثر

سرزندگی به عنوان به یکی از مفاهیم پایه و مهم در ادبیات شهرسازی و به عنوان یکی از ملزومات اصلی فضاها و محلات شهری دارای ابعاد گوناگونی است. گاهی رویکرد به سرزندگی توجه به ابعاد اکولوژیک شهر بوده؛ گاهی مسائل اقتصادی و کالبدی مورد توجه قرار گرفته و گاهی مسائل کالبدی شهر دلیلی بر افول سرزندگی شهر قلمداد می شود. فراتر از اینها شهر به عنوان محل تجمع انسان ها، مکانی اجتماعی است و بعد اجتماعی آن بسیار قوی می باشد (بارتون و همکاران^۱، ۲۰۰۳).

بنابراین محیط می تواند ابزاری جهت ایجاد سرزندگی محسوب شود. در همین راستا نیز عوامل محیطی هم می تواند زندگی را تسهیل بخشیده و در فرد ایجاد انگیزه نمایند. انگیزه ای که سبب حضور دوچندان افراد در فضا خواهند شد. لذا برای دستیابی به هدف ایجاد سرزندگی در محیط، طراحان باید فضای محرک را جهت حضور پرشور و نشاط فراهم نمایند و در خصوص نیازهای عملکردی آن برنامه ریزی نمایند. از سوی دیگر برای ایجاد چنین محیط هایی ابتدا باید عوامل و مولفه های کاربردی محیط و تأثیر آنها بر رفتار انسان شناخته شوند (اخوت، ۱۳۸۲). چارلز لاندري مفهوم سرزندگی را به گونه ای متفاوت بررسی نموده است. وی نه معیار موثر را برای شناسایی یک شهر سرزنده و زیست پذیر بر می شمارد که به ترتیب: تنوع، دسترسی، امنیت، هویت و تمایل، خلاقیت، ارتباط و ظرفیت سازمانی و رقابت می باشند (لاندري، ۲۰۰۰). لینچ نیز سرزندگی را یکی از هفت محور اصلی کیفیت یک شهر می داند این محورهای اصلی عبارتند از: در زندگی، معنی، تناسب، دسترسی، نظارت و اختیار، کارایی و عدالت (لینچ، ۱۳۸۱). در یک جمع بندی کلی می توان عوامل موثر بر سرزندگی را در جدول ۳ خلاصه نمود:

¹ Barton et al., 2003

جدول ۳- مولفه های موثر بر سرزندگی، منبع: نگارنده

مولفه های سرزندگی	شاخص ها	منبع
کیفیت های کارکردی و عملکردی	۱- کیفیت های دسترسی: سهولت در دسترسی ، اتصال شبکه های قطب های جاذبه و کیفیت بصری آنها ، برقراری پیوندهای عملکردی از طریق اصلاح دسترسی ها	صداقتی، فارسی ، ۱۳۹۵
	۲- کیفیت های خدماتی: اختلاط کاربری ها ، تنوع فعالیت ها و عملکردها ، هوازن فعالیت و توضیح و چیدمان اصولی آن ها	
مولفه های زیبایی شناسی	۱- تناسب بصری	سفاهن و باقری، ۱۳۹۷
فضای سبز	۱- فیلتر نمودن صوت، نور	سفاهن و باقری، ۱۳۹۷
	۲- ایجاد دید بصری مناسب	

روش شناسی تحقیق

تحقیق پیشرو از نوع تحقیقات کاربردی است که هدف آن طراحی مرکز آموزشی پژوهشی نقاشی معاصر و با ترکیب و حضور پذیری مردم در شهر لاهیجان می باشد. روش تحقیق آن به صورت استقرایی و اکتشافی مبتنی بر روش گراند تئوری (نظریه زمینه ای) می باشد. گردآوری داده ها از طریق مصاحبه و تحلیل محتوا و معانی متن مصاحبه و همچنین نمونه گیری نظریه از طریق مطالعات مروری نظریه پردازان در زمینه تحقیق مورد نظر و بررسی نتایج مقالات و پژوهش های انجام شده مرتبط با موضوع این تحقیق می باشد.

تحلیل داده ها در تحقیق کیفی و اکتشافی حاضر، بلا فاصله بعد از آغاز جمع آوری داده ها شروع می شود که طی آن، با استفاده از جدول هدف و محتوا متغیرهای مستقل و وابسته مربوط به موضوع مورد نظر به دست می آید. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به روش زمینه مربوط به داده های مرتبط با آموزش و پژوهش نقاشی و حضور پذیری خواهد بود که به صورت مستمر در آمده و تحلیل می گردند. تحلیل اطلاعات به صورت سیکل می باشد که پشت سر هم تکرار و کدگذاری خواهند شد.

محدوده مورد مطالعه

شهرستان لاهیجان، بزرگترین شهر شرق استان گیلان و نود و پنجمین شهر پرجمعیت ایران است. لاهیجان یکی از شهرهای گیلک نشین است و مردمان آن به زبان گیلکی سخن می گویند. این شهر در ناحیه کوهپایه ای قرار دارد و تپه ماهورهای آن را بوته های چای پوشانده است. این شهر در شرق سفیدرود و در ارتفاع ۴ متری قرار دارد. این شهر در سال ۲۰۱۷ با ۱۰۱۰۷۳ نفر جمعیت سومین شهر پرجمعیت گیلان (پس از رشت و انزلی) است. زمانی شهر اصلی و مرکز اداری (دارالملک) کل ایالت و پایتخت تاریخی بیه پیش بود.

لاهیجان هموار و جلگه ای بوده و از رسوبات ناشی از سفید رود بر جای مانده است. هموارترین نقطه جلگه لاهیجان در بخشهای شمالی آن در مجاورت دریا ست از شمال به سمت جنوب بر ارتفاع افزوده می شود. شکل مسکن شهری و روستایی در شهرستان لاهیجان تحت تاثیر شرایط اقلیمی محیط و باران و رطوبت شدید است. البته در مناطق روستایی، مصالح غالب محیط موجود منطقه بوده که قسمت اعظم آن در طبیعت موجود بود و از طرف دیگر تابع نظامات اقتصاد زراعی و اجتماعی آن است و در معماری بومی روستایی لاهیجان اساس کار، چوب لحاظ شده زیرا در بنای خانه کارایی

و عملکرد بیشتری داشته است. لذا معماری بومی این شهرستان و در کل شمال ایران با آب و هوایی معتدل و مرطوب و جنگل های فراوان دارای معماری برونگرا و متفاوتی با سایر نقاط کشور می باشد و لذا نیازهای اقلیمی در این منطقه انگونه است که طراحی بدون در نظر گرفتن آن ها، غیر اصولی و غیر ممکن خواهد بود.

یافته های تحقیق:

یافته های کیفی پژوهش:

در ابتدا با توجه به پیشینه پژوهش در حوزه فضای حضور پذیری، مولفه های مؤثر در جهت افزایش حضور در مکان نظیر: تعلق به مکان، تعاملات اجتماعی و حس سرزندگی مشخص گردیده و با توجه به اطلاعات بدست آمده، مصاحبه هایی با خبرگان تارسیدن به اشباع نظری انجام پذیرفت. داده های کیفی به دست آمده از مصاحبه های نیمه ساختاریافته با متخصصان معماری، که با استفاده از رویکرد نظریه زمینه ای تحلیل شده اند، چندین عامل کلیدی را آشکار ساختند که در ارتقای حضور عمومی در طراحی مرکز آموزشی پژوهشی نقاشی معاصر لاهیجان مؤثر خواهند بود. این عوامل برای وضوح و انسجام بیشتر در قالب مضامین کلی و به شرح زیر دسته بندی شده اند:

ارتقای ارتباط تجربی و هویت:

- **برانگیختن تجربیات خاطره انگیز و لذت فضا:** یکی از عوامل کلیدی در ایجاد فضاهای عمومی مؤثر، خاطره انگیزی محیط و توانایی آن در برانگیختن احساسات مثبت در کاربران است. بر اساس تحلیل مصاحبه ها، ترکیب عناصر بومی و سنتی (مانند نمادها، نشانه ها و الگوهای آشنای محلی) با رویدادهای اجتماعی مانند فعالیت های نقاشی جمعی، می تواند سبب بروز حس تعلق، لذت، و ایجاد خاطره های ماندگار گردد. این فضاها باید نه تنها از نظر کالبدی بلکه از حیث معنا و تداعی فرهنگی واجد ویژگی هایی باشند که بی واسطه بازتاب دهنده هویت محلی و باورهای جمعی باشند.

- **پرورش رضایت و رفاه از محیط:** احساس رضایت از محیط فیزیکی رابطه ای مستقیم با میزان تعلق خاطر و آرامش کاربران دارد. نتایج نشان می دهد که استفاده از عناصر طبیعی مانند نور طبیعی، فضای سبز، تهویه مناسب و چشم اندازهای باز در طراحی معماری، سهم بسزایی در ارتقاء رضایت مندی کاربران و تقویت کیفیت ادراک شده از فضا دارد. هر چه این کیفیت ها به صورت ملموس تر و متنوع تر حضور یابند، احتمال ماندگاری و تکرار حضور افراد افزایش می یابد.

- **تقویت وابستگی و همانندی با مکان:** مفهوم دلبستگی به مکان به عنوان یک عامل مهم در روانشناسی محیط شناسایی شد. مطابق با نظرات مشارکت کنندگان، دلبستگی به مکان به عنوان پیوند عاطفی میان فرد و محیط، یکی از قوی ترین محرک های حضور و مراقبت از فضاهای عمومی است. عواملی مانند زیبایی بصری، امنیت، و بستری برای تعاملات اجتماعی نقش مهمی در شکل گیری این حس دارند. فعالیت های داوطلبانه، انتخابی و معنادار در محیط آموزشی نیز سبب افزایش این احساس می شود و به پایداری حضور فیزیکی افراد در فضا منجر خواهد شد.

- **ترویج حس انتخاب و تعامل:** معیار انتخاب به عنوان یک عامل کاربردی در تشویق حضور برجسته شد. آزادی انتخاب بیشتر برای انجام فعالیت های عمومی در یک فضا، رضایت کاربر را افزایش داده و در نتیجه منجر به حضور بیشتر می شود. عواملی مانند پیوند عاطفی و خاطره، ترس از دست دادن مکان، منحصربه فرد بودن و معنادار بودن مکان در ارتباط با فعالیت می توانند به طور مثبت بر حضور تأثیر بگذارند.

بهینه‌سازی محیط فیزیکی و دسترسی:

- **تأثیر ساختار کالبدی:** کیفیت‌های کالبدی یک فضای عمومی در معماری و طراحی‌ها حیاتی هستند. کیفیت‌های کالبدی نظیر خوانایی، دسترسی‌پذیری، مقیاس انسانی، تنوع فضایی و پیش‌بینی عملکردهای مکمل، تأثیر مستقیمی بر جذب و نگهداشت کاربران در فضا دارد. به‌کارگیری عناصر طبیعی، فرم‌های دعوت‌کننده، مرزهای روشن فضایی و جزئیات معمارانه منسجم، از جمله عواملی هستند که باعث ارتقاء کیفیت تجربه محیطی شده و بستر مناسبی برای استراحت، تعامل و تجربه فضایی فراهم می‌کنند.
- **تأمین ایمنی و امنیت:** امنیت ادراک‌شده و واقعی، پیش‌شرط اساسی حضور مردم در فضاهای عمومی است. بر اساس یافته‌ها، عوامل مؤثر بر امنیت شامل نورپردازی مناسب، کنترل و نظارت محیطی، طراحی مبلمان شهری متناسب، وضوح دسترسی‌ها و اختلاط عملکردهاست. این عوامل موجب افزایش اعتماد، کاهش تنش و ارتقاء حس آرامش می‌شوند و در نتیجه، موجب افزایش میزان استفاده از فضا خواهند شد.

پرورش حس مکان و تعلق:

- **تقویت دلبستگی به مکان:** حس تعلق در محیط‌های آموزشی نه‌تنها موجب بهبود فرآیند یادگیری می‌شود بلکه علاقه‌مندی به حضور مستمر در فضا را تقویت می‌کند. به‌کارگیری بافت‌های محلی، رنگ‌های آرامش‌بخش، نور مناسب، مشارکت دانشجویان در فعالیتهای فرهنگی و علمی، و توجه به نیازهای روانی و اجتماعی کاربران، از جمله عوامل مهمی هستند که در این زمینه نقش ایفا می‌کنند. مشارکت فعال در فعالیتهای جمعی و شکل‌گیری انجمن‌های رسمی یا غیررسمی نیز در تعمیق این احساس مؤثر است.
- لذا یافته‌های حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها در این بخش نشان می‌دهد که ارتقاء حضورپذیری، حس تعلق، و سرزندگی در مراکز آموزشی-پژوهشی هنر در شهرستان لاهیجان، علاوه بر شرایط اقلیمی و جغرافیایی آن، وابسته به طراحی دقیق و هدفمند در حوزه‌های کالبدی، روان‌شناختی و اجتماعی است؛ لذا طراحی باید فراتر از فرم، به محتوا و معنا نیز بپردازد.

طراحی پروژه و روند آن

-موقعیت مکانی منطقه

موقعیت مکانی سایت مورد نظر در شهرستان لاهیجان، در ضلع جنوبی خیابان منظریه و در ضلع شرقی خیابان تربیت معلم و در ضلع شمالی خیابان مهرگان می‌باشد. کاربری سایت مورد نظر در طرح تفصیلی آموزشی - فرهنگی می‌باشد. مساحت سایت مورد نظر ۱۸۴۳۷ متر مربع می‌باشد. این مکان در ضلع جنوبی و شرقی سایت کاربریهای مسکونی قرار گرفته است.

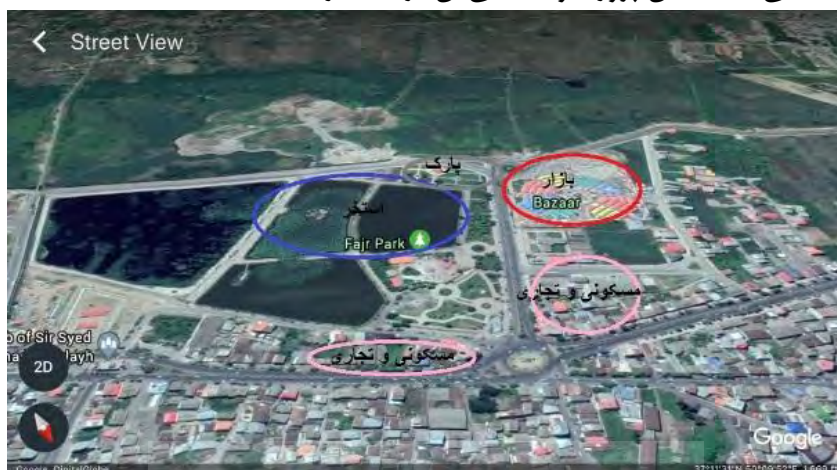

شکل ۱ (ب) موقعیت مکانی منطقه

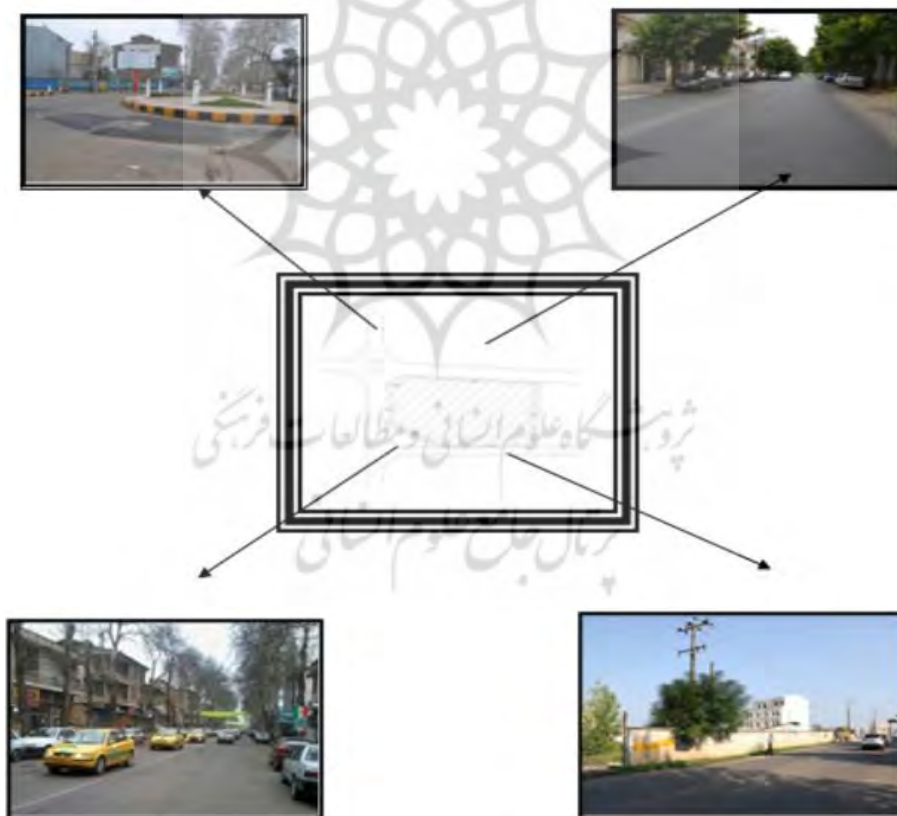
شکل ۱ (الف) موقعیت قرارگیری سایت در شهر لاهیجان

- بررسی کاربری های مجاور سایت:

تصاویر مربوط به شناسایی همسایگان پروژه و جانمایی آن در ادامه ارائه شده است.

شکل ۲- همسایگی سایت

شکل ۳- همسایگی سایت

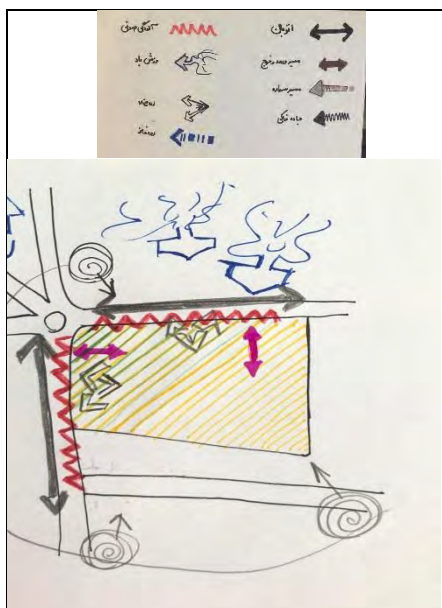
-بررسی چشم اندازهای محل پروژه:

فضای خاص حاصل از کنش متقابل نیروهای گوناگون و متنوع طبیعی و انسانی در یک بافت مکانی معین چشم انداز جغرافیایی نامیده می شود. مشاهده چشم اندازها می تواند نگرش جغرافیایی را در راستای شناخت روابط بنیادین انسان و

محیط و تحلیل چگونگی بافت فرهنگی بر ساختار طبیعی ارائه دهد. چشم اندازهای موجود در سایت انتخابی کوه و جنگل در جنوب سایت، استخر در جنوب و شرق، ساختمان های مسکونی در شرق و جنوب می باشد.

جدول ۴- بررسی سایت (نگارنده)

	چشم اندازها
	بررسی ابعاد و اندازه فرم زمین: با توجه به سایت انتخاب شده برای طراحی اندازه گذاری ها به قرار زیر می باشد
	مکان انتخابی برای طراحی دارای مساحت حدود ۲ هکتار می باشد
	دسترسی های سایت

تحلیل سایت

-ارائه نقشه های معماری

با توجه به مطالب ارایه شده در قبل؛ نیازهای اقلیمی در این منطقه، چنانکه که طراحی بدون در نظر گرفتن آن ها، غیر اصولی و غیر ممکن است:

۱. به دلیل بالا بودن رطوبت هوا در منطقه، استفاده از جریان هوا (کوران) که از سمت شمال به سمت جنوب غرب است، برای کاهش میزان رطوبت و رسیدن به شرایط آسایش در نظر گرفته خواهد شد.
۲. با استفاده از ترکیب فضاها به صورت باز و غیرمتراکم، باید میزان رطوبت فضا را کاهش داد.
۳. استفاده از سقف های شیبدار برای حفاظت در مقابل باران.
۴. حتی المقدور دیوارهای جبهه غرب بدون بازشو در نظر گرفته شوند حتماً با عایق رطوبتی آن را در مقابل رطوبت عایق نمود.

۵. محل های مناسبی در سایت برای در امان بودن استفاده کنندگان از وزش باد باید در نظر گرفته شود.

اکنون با رعایت معیار های زیبایی شناسی و انتخاب فرمی مناسب در طراحی این مجموعه، فاکتور هایی نظیر استقبال مراجعه کنندگان، ایجاد خاطره بصری، مانایی و پایداری فضاها تأمین شود. فضاها این مجموعه به گونه ای طراحی می شوند که منجر به مشارکت و همراهی افراد با یکدیگر شوند؛ که از جمله این فضا ها می توان به: کلاس های آموزشی، آمفی تئاتر، نمایشگاه، غرفه های تجاری، کافه، کتابخانه، گالری ها و انجمن ها و مکان هایی جهت سرو غذا اشاره کرد.

شکل ۴- فضای کلی پروژه

شکل ۵- نمایی از بخش محوطه پروژه

شکل ۶- نمایی از ساختمان اصلی پروژه

شکل ۷- نمایی دیگر از ساختمان اصلی پروژه

طراحی این مجموعه به عنوان یک نماد شهری، می تواند آن را به یک جاذبه تفریحی و آموزشی برای مردم این شهر تبدیل کند. طراحی فضایی که بتواند توجه شخص را به معماری بسیار زیبا و غیرمعارفش جلب کند و به شکل ارادی و غیرارادی او را در مسیری خطی در عبور از فضاهای مختلف این مجموعه قرار دهد، ضمیر خودآگاه و ناخودآگاه شخص در عین پرسه زنی و با نگاهی کاملاً عمیق و حتی سطحی به اطراف خود گام محکم و تأثیرگذار بعدی خود را در جهت هماهنگی و تعامل بیشتر با طبیعت که نتیجه اش نشاط مطلق است برمی دارد و در انتها با گذر از این مسیر ارگانیک و احساس نشاط و انرژی مثبت در خود با نگاهی اجمالی به این فضا، برای حضور بعدی خود در این مکان برنامه ریزی می کند.

وجود فضاهای عمومی برای فعالیت های مشترک می تواند به واسطه افزایش پتانسیل جذب و حضور افراد و گروه های مختلف در آن مکان و همچنین فراهم کردن امکان شکل گیری ملاقات و تعاملات اجتماعی، در راستای افزایش سرزندگی فضا موثر باشد. علاوه بر این، استفاده مناسب و به جا از فرم، رنگ و سازگاری با شرایط معماری در راستای حفظ هویت جمعی، برای طراحی و ایجاد حس سرزندگی شهروندان و گردشگران ضروری است.

نتیجه گیری

آنچه به عنوان مسئله و مشکل فضاهای آموزشی کنونی مورد بررسی است عدم توجه به مولفه های کالبدی موثر بر افزایش حضور پذیری در طراحی فضای آموزشی به منظور ارتقای تعاملات اجتماعی کاربران می باشد، در نتیجه بخش مهمی از آموزش در بعد اجتماعی و چه در بعد علمی به خاطر این غفلت ها از دست می دهد. هدف از این پژوهش شناسایی مولفه های تأثیرگذار حضور پایدار مردم شهر لاهیجان در یک مرکز آموزش هنر و نقاشی می باشد. نتایج این پژوهش نشان می دهد که طراحی فضاهای آموزشی و پژوهشی، زمانی می تواند منجر به ارتقاء تعاملات اجتماعی و افزایش حضورپذیری کاربران شود که به مولفه های کالبدی و معنایی مؤثر از جمله هویت فرهنگی، هویت فردی و اجتماعی، و احساساتی چون رضایتمندی، وابستگی، خاطره انگیزی، حق انتخاب، امنیت و تعامل توجه ویژه ای داشته باشد. یافته ها حاکی از آن است که این عوامل نقش کلیدی در جذب مخاطبان و شکل گیری ارتباطی پایدار میان کاربران و فضای آموزشی ایفا می کنند. در همین راستا، طراحی مرکز آموزشی و پژوهشی نقاشی در لاهیجان، با بهره گیری از فضاهای متنوعی نظیر کلاس ها، آمفی تئاتر، نمایشگاه، کافه و کتابخانه، توانسته است بستر مناسبی برای تقویت تعاملات اجتماعی و فرهنگی فراهم آورد. بنابراین، می توان نتیجه گرفت که رویکرد حضورپذیری در طراحی معماری، نه تنها می تواند

موجب بهبود کیفیت عملکرد فضاهای آموزشی شود، بلکه سهم مهمی در احیای هویت جمعی و افزایش احساس تعلق در میان شهروندان خواهد داشت.

منابع

۱. اخوت، محمد رحیم، (۱۳۸۲). انعطاف، تنوع و پویایی در فضای دانشگاهی، نشریه معمار، شماره ۲۱.
۲. پاکزاد، ج. (۱۳۸۸). سیر اندیشه ها در شهرسازی ۳. تهران: انتشارات شهیدی.
۳. سرور، هوشنگ؛ صلاحی ساریخان بیگلو، وحید؛ مبارکی، امید. (۱۳۹۶). تحلیل نقش کاربریهای تجاری در پویایی و ایجاد فضاهای جدید شهری، مطالعه موردی: مجتمع تجاری لاله پارک تبریز. دو فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهشهای بوم شناسی شهری. سال ۸، شماره ۱، پیاپی ۱۵، ص ۲۹-۴۲.
۴. حبیبی، داوود؛ حبیبی، دینا؛ کسالایی، افسانه؛ گرجی پور، فاطمه؛ توکلی، مهرداد. (۱۳۹۷). تبیین حس تعلق به مکان و هویت در فضاهای شهری با تاکید بر بازارهای سنتی. معماری شناسی. دوره ۱، شماره ۳.
۵. حمزه لو، سارا؛ خامه، معصومه. (۱۳۹۲). تاملی بر مولفه های تاثیرگذار بر حس مکان و حس تعلق در فضاهای شهری. اولین کنفرانس ملی معماری و شهرسازی. (دانشگاه آزاد اسلامی قزوین)
- سفاهن، افشین؛ باقری، هادی. (۱۳۹۷). راهکارهای ارتقای سرزندگی در محلات فرسوده شهری مور پژوهش: بافت مرکزی شهر خوانسار. کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست.
۶. صداقتی، عاطفه؛ فارسی، جواد. (۱۳۹۵). طیف سنجی سرزندگی در بافت ها و محلات شهری با تلفیق رویکردهای توسعه پایدار، رشد هوشمند و نوشهرگرایی و کاربرد مدل الکترون (نمونه موردی: محلات شهر مرودشت). جغرافیا و توسعه، ۱۴ (۴۴)، ۲۲۹-۲۵۴.
۷. صوتی خیابانی، زهرا؛ ستارزاده، داریوش. (۱۳۹۴). تبیین عوامل موثر بر ارتقاء تعاملات اجتماعی در فضاهای عمومی شهری. سومین کنفرانس بین المللی پژوهشهای کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری.
۸. قنبریان، عبدالحمید؛ جعفری، مرضیه. (۱۳۹۳). بررسی عوامل موثر بر ارتقاء تعاملات اجتماعی در میان ساکنان محله مسکونی (نمونه موردی: محله درکه - تهران). معماری و شهرسازی ایران. شماره ۷، ص ۶۴-۵۷.
۹. کاشانی جو، خشایار. (۱۳۸۹). بازشناخت رویکردهای نظری به فضاهای عمومی شهری. هویت شهر. دوره ۴، شماره ۶، ص ۹۵-۱۰۶.
۱۰. لینچ، کوین. (۱۳۸۱). تئوری شکل شهر، مترجم: سید حسین بحرینی، تهران، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.

11. Abouhassan, M (2019). Historical Places and Identity of the Cities: Khuzam Palace Museum, Jeddah. Resource dings. <https://doi.org/10.21625/resourceedings.v2i2.684>
12. Aydın, D (2022). Palimpsest yer olarak konya alâeddin tepesi kentsel ve mimari bellek. International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR) <https://doi.org/10.26450/jshsr.3099>
13. Badri, B, Chiranthan, C. (2023). Bibliometric Analysis of Publications Related to Sociopetal and Sociofugal Spaces. Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS) <https://doi.org/10.56261/jars.v21.257992>
14. Bigdeli, V., Rad, A., Ngah, I. (2013). The Role of Public Spaces in Promoting Social Interactions <https://www.semanticscholar.org/paper/599c336beca863af21342fe84c1465fc0da684eb>

15. Cherkes, B., Idak, Y., Rakochyi, Y. (2024). Architectural and urban planning context of the physical dimension of urban identity. *Architectural Studies*. <https://doi.org/10.56318/as/2.2024.86>
16. Danilović, A. (2024). City and a painting: The importance and role of painting in public space. *Kultura*. <https://doi.org/10.5937/kultura2485063d>
17. Giuliani, V. (1991). Towards an analysis of mental representation of attachment to the home. *Journal of Architectural and Planning Research* 246-133 . VOL 8.
18. Hmood, K (2019). Introductory Chapter: Heritage Conservation - Rehabilitation of Architectural and Urban Heritage. *Urban and Architectural Heritage Conservation within Sustainability*. <https://doi.org/10.5772/INTECHOPEN.86670>
19. Li, J, Pang, C. (2022). Sustaining Urban Public Spaces through Everyday Aesthetic Cosmopolitanism: The Case of the Art Center Recycler. *Cosmopolitan Civil Societies: An Interdisciplinary Journal*. <https://doi.org/10.5130/ccs.v14.i2.8188>
20. Lukito, Y, Zahra, R. (2019). Public art in Taman Suropati as a medium in creating attractive and lively public space. *MATEC Web of Conferences*. <https://doi.org/10.1051/MATECONF/201928003004>
21. Makhmudovich, A. A. (2024). Harmony of architecture and monumental painting in the art of Uzbekistan. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*. <https://doi.org/10.37547/tajssei/volume06issue05-09>
22. Mitrović, T, Vračarić, M (2023). The impact of public events on the use of space: analysis of the manifestations in liberty square in novi sad. *Archives for Technical Sciences*. <https://doi.org/10.59456/afts.2023.1529.075m>
23. Marcus, C.C. and Sarkissian, W. (1986) *Housing as if People Mattered: Site Design Guidelines for Medium-Density Family Housing*. University of California, Berkeley.
24. Rad, V. B., Ngah, I. (2013). Public Spaces and Effective Factors on Social Interactions. <https://www.semanticscholar.org/paper/e3c46e7c7b9b5b41cbdc5d8e16f35c360b2b88f3>
25. Sulyk, T. (2023). SOCIAL CONTACT AS A COMPONENT OF PUBLIC CITY SPACE. *Visnik Nacional'nogo universitetu "L'vivs'ka politehnika"*. Seria Arhitektura. <https://doi.org/10.23939/sa2023.01.185>
26. Tam, A. N .T. (2024). From Spaces to Societies: Exploring the Impact of Public Interior Design on Urban Social Interactions. *E3S Web of Conferences*. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202453503008>
27. Zamiatnin, F, Gajdos, J. (2024). Sociopetal space in the context of the demands of the Athens Charter. *Środowisko Mieszkaniowe/Housing Environment*. <https://doi.org/10.2478/he-2024-0011>